

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Maaeluministeriumile

Teie: 11.07.2022 nr 1.4-1/629

Meie: 20.10.2022 nr 1-5/22/5569

Tagasiside maaparandusseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsuse osas

Täname võimaluse eest kaasa mõelda maaparandusseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsuse osas ning vabandame, et ei ole leidnud võimalust kiiremini oma mõtteid jagada.

Eesti Keskkonnaühenduste Koja (EKO) seisukoht kuivendamise teemal on, et kuivendustööde maht peab vähenema ning neid töid tuleb teha vaid selgelt põhjendatud juhtudel. Kuivendamise keskkonnamõju on Eestis oluline probleem, mis on selgelt alahinnatud ja millega ei arvestata piisavalt. Eesmärgiks on vaja seada olukord, kus kuivendusest põhjustatud looduskaitsete väärtuste kahjustamine ja üldine keskkonnaseisundi halvenemine on edasiselt välistatud ning fookusesse on tõusnud juba avaldunud kuivenduse mõjude leevendamine – hetkel oleme sellest veel kaugel. Tuleb arvesse võtta, et olemasolev kuivendusvõrk on Eestis äärmiselt ulatuslik. Arvestades ka kuivenduse kaudse mõju ulatusega, on kuivendamisest mõjutatud ligi pooled elupaigad ning vooluveekogude kaudu ulatub toitainete koormuse suurenemine Läänemereni. Soome praktika näitab, et kuivenduspõhine metsade majandamine ei pruugi olla jätkusuutlik, sest rahaline panus kuivenduskraavide hooldamisse ei kaalu üles seda kasu, mida kuivendatud aladelt hiljem raiutud metsast saab. Leiame, et soometsades ja kõdusoometsades ei tohiks olemasolevaid kuivendussüsteeme rekonstrueerida ning et avaliku rahaga ei peaks kuivendustööde tegemist toetama, see peaks olema suunatud hoopis kuivenduse negatiivse mõju leevendamisse. EKO seisukohta toetavad Euroopa Liidu algatused: ökosüsteemide taastamise määrus ja LULUCF maakasutuse määruse muudatus. Juhime tähelepanu ka [TLÜ ökohüdroloogia prof. Jaanus Terasmaa väljaõeldule](#) seoses Soodla veehoidla kuivamisega, et kliimamuutuste toimel on sademete režiim muutunud üha ebastabiilsemaks ja senine lähenemine, et vesi tuleb kiiresti ära suunata, ei pruugi enam olla asjakohane ega kasulik ka inimesele.

Leiame, et maaparandusseaduse muutmise seaduse välja töötamisel tuleks praegusest märksa enam arvestada kuivendamise keskkonnamõjudega ning lähtuda vajadusest mõju minimeerida ja toetada nii EL kui Eesti tasandi eesmärke, mis puudutavad elurikkuse kao peatamist ning kasvuhoonegaaside emissiooni vähendamist. Siinkohal viitame ka, et eelnõu väljatöötamiskavatsuses (edaspidi VTK) sisalduvas mõjude eel hinnagus on eraldi välja toodud vaid mõju majandusele ja/või riigiasutuste ja KOVde asjakorraldusele; muud mõjud on koondatud ptk 10, kus on ilma põhjendusteta tõdetud, et "Elu- ja looduskeskkonnale on koondmõju positiivne." Teeme ettepaneku väite üle vaatamiseks, kuivõrd VTK kohaselt ei kavandata eelnõuga

kuivendusmahtude vähendamist. Seega jätkub senine negatiivsete mõjude avaldumine loodusväärtustele.

Samuti on kulusid käsitlev ptk 11 VTKs väga kitsa vaatega, käsitledes ainult otseseid menetluskulusid ning jättes välja kuivendustööde tegemise või tegemata jätmisega seotud kulud ja nende rentaabluse, sh arvestades keskkonnakahju hinda. Hea meel oleks näha selle peatüki laiemat sisustamist.

Järgnevalt toome välja konkreetsed teemad, mis VTKs silma jäid:

- *VTK ptk 9.7 Maaparandussüsteemi kuuluva üksikrajatise ehitamiseks ehitusteatis ja kasutusteatis regulatsioon.* – Eelnõu seletuskirjas seisab: “Maaparandussüsteem on väga paljude ehitiste kogum. Üldjuhul hõlmab loamenetlus maaparandussüsteemi või selle osa. Samas esineb olukordi, kus rekonstrueerida on vaja üksikut rajatist. Samuti võib olla vaja ehitada olemasolevale maaparandussüsteemile mõni täiendav rajatis nagu truup, purre, kraav, nõva. Kehtiva regulatsiooni kohaselt peaks taotleja näiteks maaparandussüsteemile ühe lisanduva truubi rajamiseks tellima ehitusprojekti ja läbima täiemahulise loamenetluse protsessi. Maaparanduslikus mõttes on truubi puhul oluline tagada selle õige põhjakõrgus ja piisav ava läbimõõt, mida on võimalik saavutada ka lihtsama menetlusega. Otstarbekas on rakendada sarnaselt ehitusseadustikule ehitis- ja kasutusteatis regulatsiooni.”

Üksikrajatise mõiste vajab sisustamist ja täpsustamist. Kuna üksikrajatisel on oma funktsioon ja järelikult ka mõju, siis kaitstavatel loodusobjektidel ja nende läheduses (mõjualas) on vaja tagada selline menetlus, mille korral saavad PTA ja KeA nõuda projekti ja vajadusel ka mõjude hindamist. Samuti tekib küsimus, kas mitme üksikrajatise rajamisel ühele alale on need siiski veel üksikrajatistena käsitledavad ja kuidas kaalutakse nende kumulatiivset mõju. Palume peatükki vastavate käsitlustega täiendada.

- *VTK ptk 9.8 Maaparandussüsteemi ehitusloa menetlustähtaja pikendamine.* – Rõõmustame, et meie püüdlusi kaasa rääkida on märgatud ning püütakse leida konstruktiivne lahendus. Meie nägemuses oleks vaja siiski lahendust, mis võimaldaks avalikult tutvuda maaparandusprojektide ja neile KMH algatamise või mittealgatamise otsusega ning nende osas avaliku menetluse reeglite kohaselt arvamust avaldada enne otsuse lõplikku kinnitamist ja ehitusloa välja andmist. Esiteks võib huvigruppe olla rohkem kui vaid EKO, teiseks sõltume ka meie avalikult kättesaadavast infost ega jaksa pikas perspektiivis süsteemselt seirata Põllumajandus- ja Toiduameti dokumendiregistris, et leida meie jaoks kriitilisi projekte ning materjale küsida. Hetkel on see suureks probleemiks, et saame otsusest teada siis, kui see on juba langetatud ning ainsaks võimaluseks midagi veel muuta on esitada vaie või kohtukaebus. Seetõttu oleme varasemas kuivendamist puudutavas suhtluses PTA, KeA ja RMKga teinud ettepaneku kasutada KMH avatud menetluse võimalust, mis küll muudab menetluse pikemaks, kuid tagab vähemalt adekvaatsema kaasamise ja võiks viia ka keskkonnamõjude vähenemisele.
- *VTK ptk 9.15 Riigi poolt korras hoitavatel ühiseesvooludel uuendustööde korraldamine.* “Anda MaaParSi § 46 lõikes 2 PTAle kaalutusõigus otsustamiseks riigi poolt korras hoitava ühiseesvoolu uuendamiseks ühiseesvoolu uuendusprojekti koostamise vajaduse üle.” – Saame sellest sõnastusest aru nii, et edaspidi oleks

ühiseesvoolusid võimalik uuendada ka ilma projekti koostamata. Näeme siin ohtu keskkonnamõju suurenemisele, kuna sel juhul, kui projekti ei tehta, puudub ka kohustus konsulteerida lahenduse osas Keskkonnaametiga. Leiame, et arvamuse küsimine pädevalt asutuselt peab olema kohustuslik ka juhul, kui PTA soovib langetada otsuse, et ühiseesvoolu uuendamiseks ei ole projekti koostamine vajalik.

- *VTK ptk 9.19 Maaparandushoiukavade koostamisest loobumine.* – Maaparandushoiukavade ühendamisele veemajanduskavadega me vastu ei vaidle, samas jääb meie jaoks jätkuvalt aktuaalseks maaparanduslikke tegevusi suunavate kavade KSH ja Natura hindamise probleem – jätkuvalt puudub selgus, kas ja millises faasis viidaks läbi KSH ja vajadusel Natura hindamine? Leiame, et ÜPP strateegiakavale tehtud KSH, mille käigus Natura hindamist läbi ei viidud, ei saa siin täita EL loodusdirektiivi tingimustele vastavat rolli. Kuivendamise keskkonnamõju saaks ja võiks käsitleda KEVADe arengukava KSHs, kuid paraku ei leia sellist käsitlust ka sealt, kuigi olulise probleemina on see valdkond välja toodud.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Laura Uibopuu

Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator, EKO kuivendustöörühma nimel